

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria și Sambet'a, Fôies una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu sêu 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari sêu mici inserate se coru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 42.

Brasiovu, 8 Iuniu, 27. Maiu 1864.

Anulu XXVII.

Telegramulu „Gazetei Trans.“

Bucuresci 5 Iuniu. Principele Cusa plecà adì la Constantinopole. Sultanulu ei tramise una fregata la Kustendje spre a intimpina si primi pe Principele si unu generalu adiutantu alu Maiestatei Sale va comita pe Alteti'a S'a. Sciri dela Constantinopole favorabili. Se facu pregatiri de a se primi Princiulu fôrte bri-liantu. —

Dela dieta.

Siedinti'a din 3 Iuniu. Dupa cetirea protocolulu siedintiei precese, in care se aflau 80 membrii de facia, presied. pune la cale alegerea comitetulu pentru drumulu de feru, dupa aceea cetesce una petitiune a romanilor din comun'a **Manarade** lenga Blasiu (sasii o numescu Donnersmarkt, si representantii sasiloru de aici cerura dela dieta, cá se se incorporese cu sasimea) in care petitiune romanii protetedia in contr'a cererei sasiloru si se róga, cá diet'a se-i lase in buna pace in comitatulu unde se afla. Acést'a petitiune fù data presidiulu prin deputatulu d. canonicu Negrutiu (Fekete) si dupa cetire s'a datu la comitetulu de petitiuni. Dupa acést'a se incepe desbaterea generala asupr'a curtii casative transilvane, provocanduse ref. Dr. Maioru a 'si dá reportulu, ceea ce si face. (Reportulu maioritatiei Tam' vediutu in Nr. 35 alu Gazetei, precum si proiectulu de lege alu ei in Nr. 36 a. c.) Dupa acést'a se perlese proiectulu de lege alu regimulu pentru tribunalulu supremu. (Vedi 'lu publicatu in Nr. Gazetei 105 a. 1863). Dupa aceea se cetesce reportulu si proiectulu maioritatiei comisiunei in limb'a romana. Apoi se sue pe tribuna Dr. E. Trauschenfels reporta si cetesce votulu minoritatiei, cum leamu publicatu in Nr. 37, 38 etc. a. c. Maioritatiea vré ad. cá scaunulu acestei curtii judecatoriesci se fia la guvernulu in Ardélu, ér' minoritatiea vré, cá se fia in Vien'a. — Se deschide desbaterea generala. — Br. Salmen, cá unulu ce fuse 8 ani referentu la curtea casativa din Vien'a, pledésa, ca nu face de lipsa 15 judecatori pentru acést'a curte, fienduca suptu absolutismu pentru tôte procesele erá de ajunsu 4 consiliari spre referada. Elu propune, cá se se faca éra una curte casativa generala, la care se se alature si unu despartimentu pentru Ardélu. Acésta propunere o amena presied. cá se se votese asupra-i la desbaterea speciala.

G. Manu face una revista de scaderile organizatiunei giudiciale in Ardélu si de daunele ce le suferu partitele din caus'a acést'a si déca e se se faca una organizare pentru justitia ordinea logica cere, cá se se incépa mai antaiu dela organizarea instantieloru de diosu, incepundu dela comune in susu, si candu voru fi aceste organizate, atunci se vina ordinea la organizarea curtei casative. De acést'a parere suntemu si noi ecstraneii cu totii. Manu erá se propona una amanare a pertractarei acestui obiectu, inse avendu incredere in buna vointi'a regimulu, dupa-ce acést'a intari acum art. primu de lege despre egal'a indreptatire a natiunei romane, se declara in principu pentru proiectulu regimulu, rezervandusi voia a face amendamente la desbaterea speciala. Deput. Mog'a intre aplause vorbesce

in contr'a institutulu alegerei judecatoriloru, si slabindu proponerea lui br. Salmen 'si reservésa asemenea dreptu de a face amendamente la propunerea guvernulu. Schuler-Libloy intr'una cuventare longa se incérca a dovedi, ca redicarea curtei casative se tiene eschisivu de drepturile corónei, si diet'a nu pré are dreptu a decide aici. Prin legile fundamentale ale Austriei s'a datu tieriloru de coróna dreptulu legislatiunei in sensulu constitutiuniloru de mai nainte, si natiunea sasésca are dar' in urm'a acést'a dreptulu de autonomia legislativa, care vine aici la intrebatiune, si de alta parte, vine inca si dreptulu maiestaticu alu corónei la intrebatiune. Citésa legi din patria si aduce opiniunea generala a Europei de martora, ca monarchulu e judecatoriulu supremu alu tieriei; judeciulu supremu dar' nu se póte desparti de persón'a monarchulu. In urma se intórce catra stang'a (romani) dandui a precepe, ca déca ea vré a pledá in contr'a ulteriórii sustari a judecatoriei supr. de instanti'a II, sasesci (restaurate mai eri) din temeiu, ca organizatiunea justitiei comune nu 'lu mai póte suferi, si ca ar' fi de prisosu dupa-ce se afla la M.-Osiorheiu instanti'a a dóua, atuncia elu respectésa temeieurile opuse, pentru-ca acelea ne ar' conduce apoi la necesitatea formarii unei justitiei comune austriace, care n'ar' avé mai multu de lipsa, de catu de una instantia in Ardélu si apoi elu ar' dori, cá organizatiunea unei justitiei si a legislatiunei se unésca pe totì dela atlantic'a pana la marea négra, pentru-ca reportele comerciale si lipsele imprumutate ale popóreloru ceru una asemenea garantia comuna de drepturi.

Relegandu apoi unele obiecte la competinti'a dietei si altele la autonomi'a municipale si desaprobandu proponerea comisiunei in principiu spriginesce pre a guvernulu. E. Vlassa c. sta cá proiectulu regimulu se se iè la pertractare in sensulu opiniunei maioritatiei. C. Schmidt inchéie desbaterea generala, voidu si elu organizarea justitiei. Dupa acést'a se propunu membrii cei alesi in comitetulu pentru drumulu de feru, cari sunt: Alduleanu cu 81 voturi, Hanea, Koronka, Obert, Rannicher cu cate 79, Macedonu Popu cu 78, Binder Michael cu 77, Maager cu 76, Lazaru cu 75, Dr. Ratiu cu 70, Moga cu 64, Iosifu Siulutiu cu 63, Lassel cu 48, Budacker cu 47 si Alduleanu se provóca a lua initiativa constituirei.

Cu acésta se incheià siedinti'a in care se aflá de facia si Esc. S'a mitropolitulu Siulutiu si episcopulu Fogarasi.

In siedinti'a din 4 Iuniu sa inceputu desbaterea speciala asupra prop. VIII si abia s'a primitu titula, er' la § 1 se incinsera desbateri infocate, sasii pledau cá loculu curtii casative se fia la Vien'a, altii se fia una acolo pentru tóta Austri'a, romanii stetera pe longa proiectulu maioritatiei com., cá se fia aici in tíera, si episc. Fogarasi aparà propunerea acésta, tienendu de reu pe cei ce vreu a ne taia in modulu acesta dela corón'a Ungariei.

Lupta inca dura, póte adi in 8 se va secera victóri'a. —

Cért'a sasiloru cu romanii in districtulu Nasaudului.

De trei ani incóce se citi de cateva ori in diurnalele din Austri'a, cumca sasii din satele Jadu, Pintacu si Dumitra se batu si se omóra in fiacare anu cu romanii din satele romanesci Ilv'a mica, Feldr'a, Nepos si Rebrisór'a, eara acésta din caus'a unoru mari parti de hotara disputate intre acelea comune mai bine cá de unu seculu intregu. Se intielege de sene, ca pana acum mai tóte diurn. invinuia la asemenea ocazioni pe romanii cá pre nisce ómeni barbari, rapitori, comunisti, eara anume foi'a sasésca din Bistriti'a, cum si cea din Sibiiu isi faceau in acésta privintia de capu. Intr'aceea dupa unu restimpu de trei ani eata ca descoperiramu abia odata si o corespundintia, despre care dupa catu cunóscemu si noi starea lucrului, potemu sustiené, ca este incai neutrala. Aceeasi se afla in „Kol. Közl.“ Nr. 59 si tradusa suna in partea ei esentiala asia:

„Dupa conscriptiunile din anii 1713, 1721 si 1724 teritoriulu disputatu in dilele nóstre a fostu alu comuneloru romanesci si totu acestea le-au si stapanitu neturburate pana la 1763, pre candu asiedinduse ostasimea granitiara, s'a regulatu si miediunile hotaraloru. Inse totu atunci a devenitu si susu anumtulu teritoriu de obieptu alu procesului; atata numai, ca pe acelasiu l'au stapanitu si folositu romanii pana in diu'a de astadi.

In a. 1862 gubernulu a tramisu pre D. Aloisiu Popu consiliariulu gubernialu, cá se caute asia numit'a linia a lui Horvath, eara déca nu o-arú gasi pe aceea, se statorésca alt'a; acesta inse ne aflandu lini'a lui Horvath, a trasu o alta linia (intre hotarale sateloru romanesci si sasesci). Cu acésta linia inse posesiunea romaniloru a fostu vatamata fórté greu. La recursulu celoru vatamati in posesiunea loru gubernulu publicà unu decretu, in poterea caruia romanii avea se remana in posesiunile loru private. Intr'aceea mai tardiu, adica totu in a. 1862 gubernatorulu emise o porunca, cumca romanii in acelu anu isi potu duce (cara in laintru) produptele loru, ca inse nu mai au ce cauta pe acelu teritoriu, pentru-ca le ar' lipsi dreptulu. Romanii inse in mani'a acestei porunci isi arara locurile loru si in primavér'a a. 1863, din care cauza li s'au pusu pe langa gendarmeria si 101 ostasi de esecutiune si pedépsa. Romanii tienura pe acei ostasi din 25 Martiu pana la finea lui Decembre, adica 9 luni. Sasii botesandu calcarea poruncii gubernatorului de turburare a posesiunii, au trasu pe romanii la judecata in Bilacu la unu tribunalu tramisu inadinsu spre a pune capetu certeloru de hotara. Acea comisiune judecatorésca inse venindu la faci'a locului deamblà (cercetà) acelu teritoriu de cért'a, eara dupa aceea facù o dispusetiune provisoria, dupa care locuitoriloru din Feldr'a si Nepos cultivarea hotarului de cért'a li se concede si pe viitoru, pana candu procesulu pornitu de sasii pentru turburarea de posesiune va fi terminatu. Sasii au recursu in contra acelei dispusetiuni, inse tabl'a regésca si gubernulu o intarira. Prin urmare locuitorii din Feldr'a si Nepos avura dreptu a 'si cultiva si mai incolo mosiile loru pana la terminarea procesului inceputu de sasii. Afara de acésta romanii isi tramisera pe judii loru cá deputati la presidiulu gubernialu in Sibiiu, cu o rugaminte, intru carea ei ceru cá auctoritatile politice se sustiena acea dispusetiune in vigóre, pentru-cá nu cumva se fia conturbati earasi in dreptulu loru. Intr'aceea pana a nu veni resolutiune la acea rugaminte, in 22 Aprile 1864 pe temeulu delibe-ratulu i tablei regesci esitu la recursulu de anulare substernutu de romanii, tribunalulu ad hoc tramise unu comisariu la faci'a locului, care pe feldreni si pre neposeni ii introduse dupa tóte formele in o parte a posesiunii loru disputate. Pe temeulu acestei introduceri 13 locuitori din Nepos esira in 25 Aprile cá se are; eata inse ea spre amlédi vreo patru sute sasii ii atocara; eara pre catu au priceputu romanii, scopulu acelu atacu cu pusce si cu lanci a fostu, cá neposenii se se lasé de aratu, ceea ce aceia si facura, pentru-ca se retraseru catra casa fara a se opune sasiloru; acestia inse s'au luat dupa ei, in catu numai bravur'a gendarmiloru impedeà pe sasii armati de n'au derimatu satulu Nepos pre-oum le-a fostu scopulu loru etc. I. B. K.

In cért'a dintre sasii si romanii a s t a d a t a diurnalistic'a ungrésca se póte considera facia cu cea sasésca de neutrala si anume in acestu casu cu atatu mai vertosu, ca „K. Közl.“ spuse curatu, cumca fiindu acea cauza de cért'a (pentru care curse de cateva ori si sange) de o natura fórté delicata, a cercetatu mai antaiu lucrulu bine, apoi a publicatu susu impartasit'a corespundintia

De altumintrea coprinsulu acelei corespundintie sémana

cá unu o u celuilaltu cu o multime mare de asemenea esemple pe care le gasimu atatu in cronicile vechi, catu si in archivele tierii si care ne arata, in ce modu s'au rapitu dela romanii in mai multe tienuturi hotara intregi, ba li s'au arsu satele cu biserici cu totu, eara locuitorii au fostu siliti a lua lumea in capu. Totu din acelea cronice si archive póte invatia ori cine, ca anume in certe pentru hotara romanii orice au facutu, au trebuitu se pérda totudeauna regulatu odata cá si altadata procesele, séu ca, in casulu celu mai bunu, procesulu se traganá pe 50—60—100 de ani, pana ce apunea generatiuni intregi, eara cu ele actele si memori'a ómeniloru.

DDnii Thiemanu si Bohetielu cá comisari denumiti in acelu procesu invecitu si inveninatu priimira o grea problema spre deslegare; inse caracterulu si iubirea loru de dreptate ne facu se speramu, cumca ei voru arata acestei tieri, ca astadi dreptatea nu se mai administra cá in 1664, ba neci oá 1764 si neci chiaru cá intre 1820—48.

Brasiovu 7 Iuni n. In septeman'a trecuta avuramu aici tergu de tíera, de care la Brasiovu se tienu numai doua preste anu. Cei carii se intereséaa de comerciu, de industria si specialminte de pretiurile cerealeloru si si ale viteloru, voru vrea se afle ceva despre rezultatele acestui tergu. Eata 'lu in doua cuvinte: f ó r t e r e u.

Lips'a de bani care se simte totu mai tare, pretiulu celu scadiutu alu bucateloru, ba astadata si alu viteloru sugrumà ori-ce vioitiune a miscarii in manufacturi; pana si manufacturile de moda se cautara mai reu de catu altadata; si nise pareea in adeveru, ca acestu tergu se aratà mai lipsitu cá altadata de metasarii, crinoline, horbote, dintele (Spitzen) si alte secaturi de felulu acestora, chiaru, si dame cu slepuri lungi cá cód'a cometei din 1854 se vedea mai pucine sierpuindu pe la nasulu trecatoriloru si anume alu esecutoriloru de contributiune de catu in alti ani. Ni se pare ca neci ómeni beti nu amu vediutu asia multi cá in trecutu; diu contra cersitori de tóta plas'a, orbi, muti, schilavi, ologi in adeveru, cum si prefacuti, te intempiná pe totu pasulu, in catu trebueamu se admiramu generositatea politiei nóstre, carea ni se pare ca inca nu s'a imprietinitu cu mactim'a, cá fiacare comuna se 'si tien a pe cersitorii sei, eara vagabundii se fia tramisi la urm'a loru, séu inchisi in case de lucru (Arbeitshäuser*) Numai comerciulu cu Principatele luà de 4—5 septemani unu aventu (Schwung), pe care nu 'lu mai apucaramu de cativa ani; inse numai cerulu scia catu va tiené asia.

Blasiu 22 Maiu 1864. D. Gregoriu Vitezu din Tec'a veni in negotiale casei pentru tractulu Faragaului, ce e se se infientiése. Planulu dinsului capetà incuvenientiarea Esc. Sale D. Metropolitu si benecuventare. Acum infientiarea acestei case este asecurata. D. Vitezu are in bani si obligatiuni sum'a de vreo 3000 fl. v. a., cu cari vrea se faca inceputulu cumparandu casa, carea apoi cu tempu se va largi dupa lipsele tractului si ajunsulu medialoru. Fericita idea acésta. Prin ea nu numai tenerii respectivi voru fi scutiti de oele ce tragu la reu si coruptiune, ci si parentii voru avé usiorare insemnata. Nu se voru mai ingrigi pentru cortele, cari in Blasiu sunt fórté scumpe si pre langa acea necomode, — éra mancare voru aduce numai pentru fiii loru, nu si pentru altii . . .

— Deputatii pleca la Sabiniu. Esc. S'a remane a casa de o camdata, nu pentru-ca dóra ar' fi impedeatu, din partea sanetatiei ca are respective destulu de buna si Ddieu i-o intaresca din ce in ce mai multa! — ci pentru-ca e impedeatu prin negotia oficiósa, ce nu suferu amanare. Mai tardiu pentru restaurare deplina are de cugetu se merga la calde dela dieta.

Pace si lenisce este acum in Blasiu si giurulu lui. Bucatele sunt fora pretiu, asia cucurusulu intre 70—80 cr., de si cumparatori multi ne cauta piatiulu. Semenaturele fórté frumóse. — u.

Clusiu 15. Maiu 1864. (Capetu). Dela Gherl'a prin bunetatea D. archiv. Lazáru Huza: Dela Illust. S'a D. Vasiliu Buteanu adm. com. Dobocei 1 fl., D. Carolina Buteanu socia s'a 1 fl., DD. Macedonu Popu prepositu 1 fl., Ioane Anderco canonicu 1 fl., Ioane Gulovich can. 1 fl., Stefanu Biltiu can. 1 fl., Mihailu Serbanu 1 fl., Ioane Szodoro can. 1 fl., Mihailu Bohetielu jude prim. 1 fl., Petru Anca vice-com.

*) Me rogu se ne spuneti Domnule publicistu, unde are Ardealulu case publice de lucru, destinate a sili si pe vagabundi cá se lucre? Asiedietorulu de litere. —

1 fl., Alecsandru Nemesiu asesoru 1 fl., Andrea Antonu v. protop. 1 fl., Isidoru Colceriu notariu cons. 1 fl., Georgiu Moldovanu calug. Nicul. 1 fl., Mihailu Ivasco prof. 1 fl., Eusebiu Cartice prof. 1 fl., Petru Godoleanu par. in Minthiu 1 fl., Ioane Muresianu oancelistu 1 fl., dela subscrisul 1 fl. Sum'a 19 fl. v. a.

Dela amintitii orfani, precum si dela juristii romani ce s'au impartasitu din aceste contribuii priméscă adenca loru multiamita publica, respectivii Domni si Dóme contribuitori, pentru marinimósele contribuii — si deschilinitu pré onor. D. protopopu Ioane Pamfiliu, care nu numai s'a ostenitu multu in obiectulu acesta, ci a si benevolitu spre ajungerea scopului acestuia a 'si oferi chiliale sale gratis

Gregoriu Chifa, capelanu.

Indolu 7/19 Maiu. Dupe ce in 1856 Indolulu perde procesulu carciumaritului, in 1863 doi ómeni dela grafulu Bethlen György (ale cui bunuri alodiale de multu prin ecsecutiune si zalogire devenisera in posesiunea lui Finta Andras din Turda) cumparara dreptulu carciumaritului. De unde se porni procesu intre gr. B. G. si sucesorii lui Finta Andras. Din ordinatiune gub. esi adiunctulu judelui procesualu alu Sevadislei Kolosvári Ferencz spre cercetare in faci'a locului, Indolu, unde invitati se presentara si ceilalti posesori toti. Adiunct. K. incepe lucrarea cu memorarea de grele spese, care, de cumva aru esi lucrulu in partea gr. B. G. e se cada pe cei doi indoleni, éra, candu aru esi in partea urmatoriloru lui F. A., e se cada pe gr. B. G. — Marturi'a 1-a se intréba: usuatau gr. B. G. dreptulu carciumaritului in Indolu inainte de 1848 —? Respunsu: „Aici la noi pana in revolutie neci gr. B. G. neci Finta A. si neci unu Domnu n'au tienutu carcima, ci a vendutu si fertu cine a vrutu. Ba F. A. intrebatu de R. (o iobagitia) inainte de 33 ani despre carcima respunse: tiena beutur'a cine va vrea, ca eu n'am neci o tréba acolo. Acesta e unu respunsu mai multu cá intrebaria. Dara dela unu Indoleanu altu cum nu se póte respunde cu caus'a carcimei, ce se póte redima pe marturisirea tuturoru sateloru vecine. Adiunct. K. scrise camu deodata asia: Gr. B. G. inainte de 1848 n'a tienutu carcima in Indolu. — Ómenii lui F. A. au tienutu din ingaduenti'a Domnuseu. Fiiulu protopopului din Indolu acum parochu in A.-Gyerisu, venindu cu unu posesoru, si aflanduse de facie, reflectà pe d. adiunctu K., ca ceea ce au disu martoriele, neci s'a scrisu totu, neci cumu au disu, ci una s'a disu, si alta s'a scrisu, ca cuvintele au vendutu cu ingaduenti'a Domnuseu si cuvintele tiena beutura cine a vre, ca eu n'amu tréba acolo, au cu totulu deschilinita significatiune. Apoi martoriele au disu, nu ca n'au vendutu gr. B. G., ci neci unulu dintre posesori, ci cine a vrutu, si aceasta nu s'a scrisu. Asia adiunctu K., mai scrise la fasiunea acestui martoru, cea ce lipsea, care fasiune apoi se subscrise de fatentele si antisti'a comunala. De sciutu e, ca posesorii chiamati toti in casa, cu aprigitate telcuiá patent'a — cumca densii au deplinu dreptu de carciumaritu, ér' gr. B. G. séu comun'a neci de cumu. Éra daca indresnia se mai intre vre unu saténu romanu in contra, 'lu da pe usia afara. Care intentiuni — se nevoia adiunctulu K. ale intari si cu fasiunile romaniloru din Indolu, cá acestia pentru totudeauna se 'si taia copaciulu sub pitióre in causa carcimei. — Dupa unele cá acestea cunoscunduse catu de bene intentiunea adiunct. K., atinsulu parochu Petru Vlasa se sculà se mergea in trébasi, dicundu: Ea me ducu, ca n'amu neci o tréba aici, dara voi bagati sama ómeni buni: ca se póte intempla, cá voi una se diceti, si in testulu ungurescu se se scria alta; daca nu se scrie ce ati disu si cumu ati disu, nu subscrieti protocolu, ba cereti se se duca protocolulu romanesc, ca voi nu sciti unguresce. Apoi cu titulu de buitogateu se departà. — Dupa care adiunctu K. infocatu intorcunduse catra posesorii coadunati dise: candu asia se buitogotésa poporulu, si inaintea acelora, carii sunt sub ascultarea mea, mi se debilitésa auctoritatea, cauta se incetediulu dela continuarea lucrarii („mert ugy is az emberek már fel vagnak bujtogotva“) si se facemu aratare. Dara voi ce diceti? Toti cu unu cuventu respunsera se se pedepsésca. — Tatalu numitului parochu fiendu de facia, deprecá pe adiunctu K. si adunarea, cá, de va fi cu putintia se 'si mai stampere iritabilitatea, si se benevoliésca asi continua lucrarea, de vreme ce nemenuia nu s'a facutu cea mai mica vatamare personala, si acelu parochu, cá se nu se conturbe lucrarea, s'a departatu, si se nu mai faca fumu si sfara, unde nu e focu terorisandu poporulu: ca fora 6 gendarmi nu va mai veni mai multu in satu. Dara tóte indesiertu; iritabilitatea prin posesorii presinti inca se mai sumutià. — Se apuca cu totii

si fabrica o scrisóre de adeverintia cum au sciutu mai corurata in contra numitului parochu spre alu acusa la locurile mai 'nalte cá buitogoteu, pretindendosi de pe densulu tóte ostenéla si spesele pana acuma facute, si de a-ci inainte facunde in caus'a aceasta. Care cu aviditate o subscrisera cu totii. — In adeverintia apoi e pusu „se nu subscrieti cea ce va scrie, ca nu scrie dreptu“, pe candu parochulu a disu: daca nu se scrie cea ce veti dice si cum veti dice, se nu subscrieti „óre-care din dóue e falsá si trebue se urmése o alta cercetare. — Apoi totu in unguresca e pusu; „se nu subscrieti daca nu duce protocolulu romanesc“; éra parochulu a disu asia: „cereti se ve duca protocolulu in limb'a romanésca, ca voi nu sciti unguresce.“ — E curiosu, ca adiunct. K. n'a poftitu pe acelu parochu la inceputu se se departa, ce vrea a face pre bucurosu, ci dupa ce 'lu atrase si susutienù in ceva vorbiri mai serióse, si acela se departà, dise ca nu póte continua lucrulu, ca ómenii su buitogotoluiti, si din cauza gr. B. G. cu F. A. vreu se faca caus'a comunei Indolu cu crism'a. Inse nevoli'a jace cu totulu airea. Dnia s'a a desperatu cu asta ocaziune, cumca o va puté scóte la cale prin fasiunile indoleniloru in favórea sucesoriloru lui F. A. sogori cu judele procesualu: cumca in ainte de 1848 in Indolu numai posesorii au avutu si usuatu dreptulu carciumaritului, éra ecsposesorulu gr. B. G. seu altulu din acea comuna nime. — Si nui mirare, ca indolenii au fostu arsi si fripti in caus'a carcimei de 2 ori, prin Teslak (fostu sub-comisariu) si prin Ebner tramisu dela prefectura, apoi omulu déca se arde de dóue ori, sufla in zama.

In fine propuse Finta Miklos sucesoru lui F. A., ca de vreme ce posesorii se afla de facie cu totii, se se declare ei intre sene, si se si dè parerile in caus'a carcimei; la ce se opuse Ferenczi János (fostu Hodnogi in Turd'a 1848—49, si — numai de cativa ani reintorsu acasa). Asia se fini tragedia cu o vivosie, cá cumu togma acuma aru vedé pe atinsulu parochu dela judecatorie de sange din Turd'a escortandulu catra berou. — Apoi purtarea speselor de catra numitului parochu o tienu cá a mana. Ceva mai fi, voru areta urmarile. — Pentru aceea totu nu desperamu cu infratirea, ca natiunea magiara mai are o parte de barbati solidi, nu cá acéstia, carii dela 1854 incóce incepundu usulu carciumaritului in Indolu, de acolo sperésa a li se inmulti penele, si tempulu inca ori-ce poma acra o mai togmesce in catuva.

Samoilu Vlassa.

Cronica esterna.

PRINCIPATELE UNITE ROMANE.

Bucuresci 22 Maiu 3 Iunie. Diu'a de 21 Maiu, care este menita a face epoca in istori'a Romaniei, s'a pètrecutu in Bucuresci in generala bucuria a populatiunei sale.

Nu vomu descrie cele prevediute de programulu publicatu, si care s'au si urmatu intocmai. Vomu reproduce acele ne cuprinse in programu.

Inaltimea S'a a mersu calare la Mitropolie spre a asista la Te-Deum salutatu de pré santitulu Mitropolitu, de trei archierei si de mai multi preoti si diaconi.

Atatu la ducere catu si la întórcere, Domnulu a fostu incungiuratu de populu ce 'l saluta cu mii si neintrerupte aclamatiuni. Multimea era atatu de mare si atatu de désa, in catu întórcerea Inaltimei Sale dela Mitropolie pana la palatu a tienutu mai multu de o óra, fiindu-ca valurile popului ilu impediá la totu pasulu de a inainta. Tóte ferestrele dealungulu stradelor pe care trecea cortegiulu erau ocupate de dame; cununi si buchete de flori, poesii tiparite pe foie colorate se aruncau inaintea Inaltimei Sale, si ómenii din populu isi intindeau hainele pe pavea, spre a trece pe ele calulu princiaru. Neci odata, neci chiar' in diu'a de 5 si 24 Ianuarie 1859, Bucurescii n'au avutu unu aspectu mai veselu, si n'au avutu pe stradele si pe piatile sale unu populu mai entusiastu.

Neci odata palatulu princiaru si piati'a sea nu au vediatu o aflatiune mai mare. Toti erau nerabdatori se védia sositrea comisiunei ad-hoc, insarcinata de a depune in manele Inaltimei Sale rezultatulu voturiloru date in dilele de 10—14 Maiu! Ochii tuturoru erau pironiti asupr'a acei foi de pergamentu, ce in calésca pré santului Mitropolitu era asiediata pe o perina de oatiféa rosie; ca-ci acea fóie de pergamentu cuprindea vointi'a natiunei, plebiscitulu propusu popului romanu in diu'a de 2 Maiu, si votatu de elu mai in unanimitate in dilele de 10—14 Maiu 1864! Neci musiccele militare, neci sunetulu clopotelor delu dela sutele de beserici ale Bucuresciloru, neci salvele de artilerie nu puteau domina glasulu

populului care, prin strigate frenetice, prin un entiasmu ardicatu pana la eesaltatiune, saluta emancipatiunea s'a! (!! Red. G. T.)

Publicam mai josu cuventulu comisiunei ad-hoc, respunsulu Inaltimei Sale, precum si procesulu verbalu incheiatu de comisiune spre constatarea voturilor plebiscitului. Publicam asemenea si cuvintele adresate Inaltimei Sale de pré santitulu Mitropolitu, in numele clerului, de D. Vasilie Sturdza, presedintele curtii de casatiune, in numele acestei curtii, si de municipalitate, in numele orasiului. La tóte aceste cuvinte Inaltimea S'a a intimpinatu prin respunsuri speciale, care se reproducu mai josu. (Vedi in Fóia viitóre).

Candu Inaltimea S'a a coboritu treptele tronului spre a priimi plebiscitulu din manele presiedintelui comisiunei ad-hoc, pré santitulu Mitropolitu, o intreita aclamatiune, rostita de intrég'a adunare cu o unanimitate atatu de spontanea, in catu s'ar' fi socotitu ca esia dintr'unu singuru peptu, a salutatatu acestu momentu solenelu in tóta puterea cuventului, ca ci elu unia pre Domnu cu natiunea s'a, prin o legatura nedestructibila.

A fostu inse unu momentu care a biruitu tóte fasele programului; tocmai pentru-ca acestu momentu nu era de mai inainte neci prevediutu, neci pregatitu. Acestu momentu a fostu, candu Inaltimea S'a, dupe sevirsirea cuvintelor si respunselor scrise, neconsultandu de catu propri'a s'a inspiratiune, cedandu emotiunei inimei sale, emotiune impartasita de tóta adunarea, sculanduse de pe tron a adaugatu cateva cuvinte improvizate, a carora expresiune cu greu pan'a o póte descrie, dar' carea a electrisatu pre toti ascultatorii.

„Domniloru, a disu Inaltimea S'a, se lasamu cuvintele sorise, se ve adaugu cate-va cuvinte afara din programulu oficialu. Si mainainte de tóte, se strigamu cu totii: Se traiésca Romani'a!”

Unu strigatu unanimu rostitu de sute de glasuri a respunsu la apelulu Domnului: Se traiésca Romani'a! Si acestu strigatu s'a repetatu de popululu ce nu incapea in sal'a tronului, si care implea piati'a palatului!

„Parintii mei, a adaugatu Inaltimea S'a, 'si au versatu sangele pentru drepturile tierii. Domniloru, astadi mai multu de catu ori si candu imi aducu aminte, si sunt otaritu a respecta acésta lege vechia a familiei mele. Ve juru, dara, Domniloru, in faci'a Dvóstra, in faci'a intregii tierii, ca si eu voiu sci a muri pentru aperiarea drepturilor si vointi'a Romaniei. Dara, Domniloru, ve juru, ca voiu poté muri, dar' plebiscitulu si totu ce elu fagaduesce tierii se va realisá!”

Dicundu aceste cuvinte, Inaltimea S'a a ridicatu deasupra capului seu plebiscitulu, si coborindu-se de pe treptele tronului s'a confundatu in multime!

„Vomu muri cu totii!” au respunsu sute de glasuri!

Este cu greu de a descrie solemnitatea acestui mare momentu. Cateva minute neci s'a vediutu ca Inaltimea S'a se retrasese din sal'a tronului; ca-ci ochii tutuloru erau plini de lacrimi; ca-ci tóta adunarea era in pitióre strigandu cu unu singuru glas: „Nu se muriti, ci se traiti Dóme! Se traiésca Romani'a! Se traiésca 2 Maiu!” si aceste vivaturi din sal'a tronului, resunandu de afara, s'au repetatu pe piati'a palatului si pe stradele megiesite!

La 2 óre, a urmatu defilarea trupelor garnisónei din Bucuresci dinaintea Inaltimei Sale. Inaltimea S'a se aflá in balconulu palatului, si a fostu salutat de trupe cu nenumerate aclamatiuni.

Séra, representatiunea dela teatrulu nationalu a fostu onorata cu presentia Inaltimei Sale. La intrarea s'a in logea princiaru, Inaltimea S'a a fostu intimpinatu cu acelési aclamatiuni care 'lu au salutat in totu cursulu acestei memorabile dile.

Neci odata Bucurescii nu a avutu o di asia de frumósá, si cu atata mai frumósá, ca frumusetia s'a nu 'i a venitu atatu din seninulu timpului, din pompele serbarii, din iluminati'a splendida a orasiului, catu din bucuri'a si veselie'a populului, care pe faci'a s'a esprimá ceea ce simtiea, care aretá ca avea consciinti'a dreptului, ce in diu'a de 2 Maiu dobenlise, dreptulu de a fi toti cetatieni, dreptulu de a luá cu totii parte la trebile Romaniei!

Toti acei ce au visitatu gradin'a Cismegiulu, dela órele siépte pana la 2 dupe amiadia-nópte, toti acei ce au vediutu acestu populu in numeru de mai multu de 50.000, implendu aleele acestei gradini prefacute tóte in salónne luminate cu mai

multu de 50.000 lampe, toti acei ce au studiatu fisioni'a acestui populu multumitu si veselu, au pututu intielege si resimti caus'a generalei bucurii; ca-ci acésta cauza este emanciparea claselor desmostenite!

„Monit.”

ITALIA sta in pusetiune observátore si se totu pregatesce pentru eveniminte neprevedute. In camer'a la Turinu, venindu inainte discusiunea bugetului de resbelu, dechiará ministrulu de resbelu, ca armat'a activa a Italiei constá acum din 380 mii infanteria, 80 baterii si 19 regimente cavaleria si ca ea are destoinica a infruntá vre unu atacu event. din afara, inse pentru-cá ea se atace nu scie inca, déca s'ar' poté acést'a si fara aliati.

Caus'a Romaniei se apróba cu simpatia deosebita, atatu prin diurnalele Italiei, catu si ale Franciei, a carei „Monitoriu” inca o aprobá astufeliu, cá cum Romani'a ar' face vre una provincia ce s'aru tiené de teritoriulu Franciei; in catu debue se dici, ca pe viitoriu cine va atacá Romani'a ataca pe Franci'a. —

— „L'Europe” despre cererea Rusiei si Austriei de a ocupa Romani'a si refusulu Turciei, publica intre altele si acestea d. diurn. „Buc.”: Cabinetulu dela Petersburg ar' fi teretu póte pe gubern. austriacu in marsiulu seu contr'a independintiei Romaniei, dara a aflatu la timpu, ca Angli'a si Franci'a se miscasera in faci'a periculeloru unei noua cestiuni orientale. Neci unu momentu nu voru mai poté ele se inviese acésta cestiune, si s'o inviese mai cu séma contra intereselor, contra ideelor Occidentului, adica contra civilizatiunii europene.

Principele Gortschakoff si D. Rechberg, cari nu au neci dorinti'a neci putinti'a se infrunte pericolulu unui resbelu sangerosu, se otarira atunci se inlature dificultatea. Ne voindu se navalésca ei intr'una tíera protectata de Londr'a si de Parisu, cugetara se impinga pe Turci'a s'o ocupe. —

— Diplomati'a panslavismului invocá déra la Constantinopole faimósele articule 7 si 27 ale tractatului dela Parisu, cari au fostu facute contra ei prin neprevederea diplomatiloru. Aceste articule, se scie, dau Turciei dreptulu se ocupe provincie Dunarene, in casulu unei absolute necesitati séu turburari, dara sub reserva, cá acésta ocupatiune se nu se faca fara invoirea puteriloru subsemnatórie tractatului dela 1856. — Mergeti cu cutesantia la Bucuresci, dicea agintii principelui Gortschakoff catra ministrii sultanului; eri, candu era vorba de secularisarea monastiriloru, ati fi avutu contra vóstra tóte clasele natiunii romane, afara de cativa calugari slabanogiti. Inse astadi, astadi mai cu séma, candu princ. Cusa isi va face lovitur'a de statu, veti avé in servitiulu vostru pe boeri, cari sunt destulu de orbi si destulu de corupti cá se sacrificoe, intereselor reu intielese ale desiertatiunii lor monstruósa si totu deodata copilarésca, independinti'a patriei lor; déca unii vi se voru paré ca stau la chibsuru, ridicati-le indecisiunea lor cu auru si cu jucarii. Consimimentulu lor entusiastu nu va fi impovaratoriu finantielor vóstre. Angli'a si Franci'a cari ve protegu voru privi cu ochi rei invasiunea vóstra, inse nu ve voru declará neci odata resbelu; veti ajunge se tratati avantajosu cu aceste puteri, si noi vomu fi in urm'a vóstra, cá se ve sustinemu pretensiunile. —

Turci'a sfersi, respondiendu Dlui Gotschakoff si Dlui Rechberg ca era cu totul in neputintia a urmá politic'a lor.

Din Constantinopole se scrie, ca au reinceptu conferintiele in caus'a secularisarei monastiriloru si princ. Cusa e chiamatu spre a dá desluciri; adevverulu inse e, ca Cusa e invitatu de sultanulu spre a se intielege suveranu cu suseranu despre intreprinderile, ce stau la usi'a Europei, caus'a orientului; — ér' la conferintia, acolo e agentulu suveranului. — Altu ceva impuitoriu nu avemu de relatatu. —

RUSIA are nevóia cu Pap'a pentru lege, si Papa la jónea verde celebrá in publicu. —

Indreptare. In Nr. tr. la ponerea su téscu — a colóneloru — sá asiediatu col. a 3-a inainte de a 2-a.

Cursurile la bursa in 7. Iuniu 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 44 cr. v.
Augsburg	—	—	113 „ 50 „
London	—	—	114 „ 20 „
Imprumutulu nationalu	—	—	80 „ 40 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	73 „ — „
Actiile bancului	—	—	785 „ — „
„ creditului	—	—	194 „ 90 „